

Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap

Studieplan för utbildning på forskarnivå i Pedagogiskt arbete

(Studieplan för Pedagogiska insatser för särskilt begåvade elever i inkluderande utbildningssystem: Forskarskola om pedagogik och särskild begåvning för lärarutbildare)

Doctoral studies in Educational Work

(Educational provisions for gifted/highly able students in inclusive educational systems: Gifted education doctoral programme for teacher educators (GiftED)

Beslut:	FN 2022-05-05	Dnr:	HS 2022/748	Ersätter:		Dnr:	
Giltighet fr.o.m:	2022-05-05	t.o.m:	Tillsvidare	Handläggare:	Monica Eriksson		

Beslut om inrättande

Studieplanen är fastställd 2022-05-05 av Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap. Studieplanen ersätter för forskarskolans doktorander den allmänna i ämnet pedagogiskt arbete vid Karlstads universitet. Forskarskolans doktorander vid Mälardalens respektive Stockholms universitet har andra studieplaner. Giltigheten är från och med beslutsdatum. Utbildning på forskarnivå ges i den omfattning som tillgängliga resurser medger. Allmänna bestämmelser för utbildning på forskarnivå finns i Högskolelagen och Högskoleförordningen.

1. Allmänt

Pedagogiskt arbete är ett tvärvetenskapligt och praktikinära kunskapsområde som behandlar frågor med relevans för skolan och andra utbildningsinstitutioner. Elevers och lärares arbete och barns och ungas socialisation och lärande i och utanför skolan liksom yrkesinriktade frågor och fenomen som är centrala i pedagogiskt arbete hör hit. Forskarutbildningen i Pedagogiskt arbete organiseras och genomförs i nära samverkan med de ämnesdidaktiska centrumbildningarna vid Karlstads universitet samt Centrum för forskning om barns och ungas psykiska hälsa och uppväxtvillkor vid KAU, forskarskolor/forskarutbildningar inom utbildningsvetenskap nationellt och internationellt, dels att aktivt bidra till utvecklandet av en stimulerande forskningsmiljö vid Karlstads universitet.

Utbildningens fokus är pedagogiska insatser för särskilt begåvade elever i inkluderande utbildningssystem (Inclusive gifted education), från förskolan till gymnasieskolan. Forskarskolans syfte är att utveckla och etablera detta forskningsfält i en nordisk kontext.

Forskarutbildningen sker inom forskarutbildningsämnet pedagogiskt arbete som ansvarar för kvaliteten av forskarutbildningen.

Samverkan om utbildningen sker med Mälardalens Universitet och Stockholms Universitet.

I enlighet med Karlstads universitets policy för jämställdhet ska genusperspektivet beaktas i utbildningen på forskarnivå. Doktoranderna ska även få insikter om mångvetenskapliga arbetssätt och erfarenheter av vetenskapliga möten över traditionella ämnesgränser.

2. Utbildningens mål

2.1 Allmänna mål Allmänna mål för utbildning på forskarnivå beträffande kunskap och förståelse, färdighet och förmåga, samt värderingsförmåga och förhållningssätt, anges i Examensordningen (Högskoleförordningen, bilaga 2, SFS 2006:1053)

Kunskap och förståelse

För licentiatexamen skall doktoranden

- *visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.*

För doktorsexamen skall doktoranden

- *visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och*
- *visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.*

Färdighet och förmåga

För licentiatexamen skall doktoranden

- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forskning och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

För doktorsexamen skall doktoranden

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt **med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,**
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För licentiatexamen skall doktoranden

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

För doktorsexamen skall doktoranden

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Vetenskaplig uppsats

För licentiatexamen skall doktoranden ha fått en vetenskaplig uppsats om minst 60 högskolepoäng godkänd.

För doktorsexamen skall doktoranden ha fått en vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling) om minst 120 högskolepoäng godkänd

2.2 Ämnesspecifika mål – utöver de allmänna målen

Kunskaper och förståelse

För *licentiatexamen* skall doktoranden

- visa kunskap om och förståelse för relationen mellan undervisning och lärande och individuella, sociala och kontextuella villkor för lärandet,
- visa aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta område, samt
- visa kunskap om och förståelse för teorier och forskningsmetoder med relevans för det utbildningsvetenskapliga fältet.

För *doktorexamen* skall doktoranden

- visa bredd i kunskap om och förståelse för relationen mellan undervisning och lärande och individuella, sociala och kontextuella villkor för lärandet,
- visa djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta område, samt
- visa bredd i kunskap om och förståelse för teorier och forskningsmetoder med relevans för det utbildningsvetenskapliga fältet.

Färdigheter och förmågor

För *licentiatexamen* skall doktoranden

- visa färdighet och förmåga att, med stöd i teorier och forskningsmetoder med relevans för det utbildningsvetenskapliga fältet, bedriva ett begränsat forskningsarbete inom utbildningssystemet.

För *doktorexamen* skall doktoranden

- visa färdighet och förmåga att, med stöd i teorier och forskningsmetoder med relevans för det utbildningsvetenskapliga fältet, bedriva forskningsarbete inom utbildningssystemet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För *licentiatexamen* skall doktoranden

- visa förmåga att kritiskt förhålla sig till och värdera den utbildningsvetenskapliga forskningens möjligheter och begränsningar liksom dess roll och ansvar i frågor som berör förskola, skola och högre utbildning eller som berör lärande i arbetsliv och föreningsliv.

För *doktorexamen* skall doktoranden

- visa fördjupad förmåga att kritiskt förhålla sig till och värdera den utbildningsvetenskapliga forskningens möjligheter och begränsningar liksom dess roll och ansvar i frågor som berör förskola, skola och högre utbildning eller som berör lärande i arbetsliv och föreningsliv.

Forskarutbildning i Pedagogiskt arbete skall dels förbereda för en forskarkarriär inom akademien, dels ge professionell kompetens för arbetsuppgifter inom utbildningssystemet utanför akademien. Möjliga verksamhetsområden är utvecklings- och utvärderingsverksamhet inom utbildningssystemet både lokalt och centralt

Väsentliga inslag i forskarutbildningen är dels att de forskarstuderande får erfarenheter av att samverka med andra forskare och därmed etablerar kontaktnät såväl nationellt som internationellt, dels att aktivt bidra till utvecklandet av en stimulerande forskningsmiljö vid Karlstads universitet.

2.3 Preciserade mål för forskarskolan för pedagogiska insatser för särskilt begåvade elever i inkluderande utbildningssystem (Inclusive gifted education)

För licentiat och doktorsexamen ska doktoranden:

- visa förmåga att genomföra kvalificerad analys av det egna yrkesarbetet samt koppla denna reflektion till forskning om yrket med särskilt fokus på pedagogiska insatser för särskilt begåvade elever i inkluderande utbildningssystem (Inclusive gifted education)
- visa förmåga att med stöd av teorier och forskningsmetoder genomföra en vetenskaplig undersökning inom sitt yrkesområde
- visa fördjupad insikt i ämnesdidaktisk problemformulering samt vetenskapliga forskningsmetoder
- visa fördjupade insikter och färdigheter i ämnesdidaktiskt skolutvecklingsarbete med särskilt fokus på pedagogiska insatser för särskilt begåvade elever i inkluderande utbildningssystem (Inclusive gifted education).

3. Behörighet

För att bli antagen till utbildning på forskarnivå krävs det att den sökande har grundläggande behörighet och den särskilda behörighet som högskolan kan ha föreskrivit, och bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen (Högskoleförordningen, 7 kap, § 35).

3.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet har den som har avlagt en examen på avancerad nivå, fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller som på annat sätt inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper. (Högskoleförordningen, 7 kap, 39§). *Högskolan får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet om det finns särskilda skäl (Högskoleförordningen, 7 kap. §39)*

3.2 Särskild behörighet

Särskild behörighet innebär att den sökande ska ha en lärar- eller förskollärarexamen som innefattar ett självständigt examensarbete eller på annat sätt inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

4. Antagning

Ansökan om antagning till utbildning på forskarnivå sker i den ordning som fastställts av universitetsstyrelsen vid Karlstads universitet.

Forskarutbildningen finansieras med medel beviljade av Vetenskapsrådet samt medfinansiering av Karlstads Universitetet.

5. Urval

Urval bland behöriga sökande till utbildningen på forskarnivå görs med hänsyn till den bedömda förmågan att framgångsrikt bedriva sådan utbildning. Den sökandes pedagogiska insatser för särskilt begåvade elever i inkluderande utbildningssystem (Inclusive gifted education) beaktas särskilt.

Urvalet baseras på den sökandes tidigare studieresultat med betoning på kvaliteten hos de självständiga skriftliga arbeten av forsknings- och utredningskaraktär som ingått i utbildningen, i synnerhet på avancerad nivå samt på kvaliteten i övriga återopade vetenskapliga arbeten, sökandes språkfärdighet, möjlighet till närvaro och deltagande i ämnets forskningsmiljö och att den sökandes forskningsinriktning svarar mot befintlig handledarkapacitet.

6. Utbildningens innehåll och uppläggning

Utbildningen på forskarnivå kan genomföras med sikte på doktorsexamen respektive licentiatexamen. Doktorsexamen innebär en utbildningstid på fyra år, motsvarande 240 högskolepoäng, och

licentiatexamen innebär en utbildningstid på två år, motsvarande 120 högskolepoäng. Utbildningen innehåller dels en kursdel och dels ett självständigt arbete (vetenskaplig avhandling respektive uppsats). För doktorsexamen omfattar kursdelen 90 högskolepoäng och vetenskaplig avhandling 150 högskolepoäng och för licentiatexamen omfattar kursdelen 45 högskolepoäng och uppsatsen 75 högskolepoäng.

6.1 Kurser i utbildningen inom forskarskolan ingår följande specifika kurser som obligatoriska:

Kursdelen i licentiatexamen omfattar sammanlagt 45 högskolepoäng:

- 40,5 högskolepoäng obligatoriska baskurser:
 - Informationssökning, 3 högskolepoäng
 - Teorier och forskningsmetoder inom det utbildningsvetenskapliga fältet, 15 högskolepoäng
 - Pedagogiskt arbete som forskningsfält, 7,5 högskolepoäng
 - High ability, giftedness and learning: Theories and methods in gifted education and research, 7,5 högskolepoäng
 - Gifted education didactics & differentiation in preschool and school, 7,5 högskolepoäng
- 4,5 högskolepoäng valfria specialkurser

Kursdelen för doktorsexamen omfattar sammanlagt 90 högskolepoäng:

- 48 högskolepoäng obligatoriska baskurser:
 - Informationssökning, 3 högskolepoäng
 - Teorier och forskningsmetoder inom det utbildningsvetenskapliga fältet, 15 högskolepoäng
 - Pedagogiskt arbete som forskningsfält, 7,5 högskolepoäng
 - Kunskap och lärande, 7,5 högskolepoäng
 - Gifted theories & concepts, 7,5 högskolepoäng
 - Gifted education didactics & differentiation in preschool and school, 7,5 högskolepoäng
 - Social-emotional & psychological wellbeing for gifted children & youth, 7,5 högskolepoäng
- 34,5 högskolepoäng valfria specialkurser

6.2 Doktorsavhandling och licentiatuppsats

Deltagare i utbildning på forskarnivå skall utarbeta en vetenskaplig avhandling för doktorsexamen respektive en vetenskaplig uppsats för licentiatexamen. Avhandling och licentiatuppsats kan antingen vara ett vetenskapligt sammanhängande verk d.v.s. en monografi eller en sammanläggningsavhandling. Uppsatsen skall försvaras vid ett licentiatseminarium. Avhandlingen skall försvaras vid en offentlig disputation. För mer information se gällande policydokument "Regler för doktorsavhandling och disputation" och "Regler för licentiatuppsats". Avhandlingen/uppsatsen skrivs normalt på svenska eller engelska. Avhandlings/uppsatsarbetet skall presenteras vid minst tre seminarietillfällen. Det första när det föreligger en plan för arbetet (planeringsseminarium), det andra någon gång under arbetets gång och det tredje när arbetet är i princip färdigt (slutseminarium).

6.3Handledning

Den som antagits till utbildning på forskarnivå har rätt till handledning enligt gällande antagningsordning för forskarutbildning vid Karlstads universitet. För doktorander i pedagogiskt arbete gäller att handledningstimmar delas i lika delar individuell- och gemensam seminariehandledning enligt Policy för handledning i ämnena pedagogik och pedagogiskt arbete.

6.4 Individuell studieplan

Vid studiernas början skall doktoranden i samråd med sina handledare upprätta en individuell studieplan. Studieplanen skall innehålla en tidsmässigt realistisk planering för utbildningen på forskarnivå samt för handledning. Planen skall också innehålla en introduktion till forskningsområdet, problemformulering, forskningsarbetets syfte, metodiska och teoretiska utgångspunkter samt aktuella

forskningsetiska överväganden Den individuella studieplanen skall kontinuerligt (minst en gång per år) följas upp med kommentarer och eventuella korrigeringar i skriftlig form.

6.5 Examination

Examination av kurser sker enligt gällande kursplaner. Vetenskaplig avhandling, respektive licentiatuppsats examineras enligt högskoleförordningen (Kap. 6, §§ 40-47), samt gällande policydokument vid Karlstads universitet.